

20 ГОДИНИ

ОЛИМПИАДА ПО МОРФОЛОГИЯ

НА СЪВРЕМЕННИЯ БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Университетско издателство „ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ“

PER ASPERA AD VICTORIAM

20 ГОДИНИ
ОЛИМПИАДА ПО МОРФОЛОГИЯ
НА СЪВРЕМЕННИЯ БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Сборник интервюта с победителите в олимпиадата

Пловдив
2018

УНИВЕРСИТЕТСКО ИЗДАТЕЛСТВО
„ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ“

Дизайнер на корицата: Катерина Обретенова

© Доц. д-р Красимира Чакърова – съставител, 2018

© Университетско издателство „Паисий Хиландарски“, 2018

ISBN 978-619-202-308-9 (pdf)

ПРЕДГОВОР

Уважаеми читатели, през 2018 г. се навършват двадесет години от провеждането на първото лингвистично състезание за студенти българи, организирано в ПУ „Паисий Хилendarsки“ и познато на поколения пловдивски филологи като *олимпиада по морфология*.

По този повод решихме да съберем в една книга спомените на победителите в олимпиадата, хората, без които днешният юбилей не би бил възможен. Те са от различни генерации, но си приличат по дух и евристична нагласа. Сродява ги не само любовта към родния език, но и умението да тълкуват, да се съмняват, да търсят отговори... Вярват, че изучаването на граматичната система не е скучно занимание, а ключ към опознаване на българския национален характер. Много от тях със сигурност са имали и други любими учебни дисциплини, но са останали трайно свързани с морфологията на езика ни. Тя често се оказва повод за завръщане към вълнуващи спомени от университетското време – деително, резултативно, винаги актуално...

„*Per aspera ad victoriam*“ е сборник интервюта, в който лауреатите разказват не само за личното си участие в олимпиадата, но и за своите настоящи занимания. Във фокус са поставени някои от характеристиките на съвременната българска морфология, отразяващи специфични етнопсихологически нагласи. Зад редовете се прокрадва носталгия, звучат думи на благодарност към Учителите, на съпричастност към академичната идея. И увереност, че олимпиадата е успешен проект, който трябва да продължи и през следващите години.

Неслучайно това своеобразно морфологично състезание е високо ценено и от филологите в други български университети. Постепенно то се утвърди като разпознаваема марка на пловдивската лингвистична школа, като синоним на езикова ерудиция, нестандартност и творчество.

Какво ни очаква в бъдеще? Надяваме се, много следващи олимпиади, нови победители и споделени вдъхновения.

Честит юбилей, олимпийци!

СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор.....	3
20 ЮБИЛЕЙНИ ИНТЕРВЮТА	7
Ася Сократова:	
<i>Станах по-внимателна в избора си на думи .....</i>	9
Атанас Николов:	
<i>Предизвикателство, което си струва.....</i>	11
Здравко Минчев:	
<i>Олимпиадата е лакмус за лингвистични таланти.....</i>	13
Десислава Златанова:	
<i>Олимпиадата: езиково забавление без край.....</i>	16
Веселина Енчева:	
<i>Силно се надявам мои ученици да са сред бъдещите участници.....</i>	18
Тенчо Дерекювлиев:	
<i>Олимпиадата? Флиртово танцуvalen спектакъл! .....</i>	21
Гергана Петкова:	
<i>Участниците в олимпиадата са по-мотивирани .....</i>	27
Богдана Калъчева:	
<i>Олимпиадата е празник на хора, обединени от любовта към езика .....</i>	29
Ирена Русева:	
<i>Атмосферата е приятелска и конкурентна в духа на най-добрите олимпийски традиции .....</i>	32
Петър Николов:	
<i>Олимпиадата е емоционално съприкосновение с морфологията .....</i>	35

Десислава Маринова:	
<i>Олимпиадата е сърце, огън, загадка .....</i>	38
Ирина Атанасова:	
<i>На олимпиадата показваш най-добре знанията си.....</i>	40
Павлина Петкова:	
<i>Състезателният характер на олимпиадата действа вдъхновяващо .....</i>	43
Таня Пеева:	
<i>Едно е да вземеш изпит, съвсем друго – да мериши постижения.....</i>	45
Веселина Василева:	
<i>Олимпиадата е забавно интелектуално предизвикателство .....</i>	48
Мария Кременарова:	
<i>Атмосферата, която се създава на състезанието, е предимство .....</i>	51
Мила Кръстева:	
<i>Не думи, а преживяване! .....</i>	53
Сийка Славова:	
<i>Олимпиадата – необходимо лингвистично приключение.....</i>	56
Полина Рекина:	
<i>Олимпиадата има голямо предимство пред традиционния изпит .....</i>	59
Диана Мъркова:	
<i>Вълнуващо пътешествие към сърцевината на езика.....</i>	61
Носители на приза „Морфолог на годината“ в периода 1999 – 2017 г.....	64
ФОТООБЕКТИВ	65

20 ЮБИЛЕЙНИ ИНТЕРВЮТА

АСЯ СОКРАТОВА:

Станах по-внимателна в избора си на думи

1. През коя година спечелихте олимпиадата по българска морфология? Очаквахте ли да бъдете сред отличените? Какво си спомняте от церемонията по награждаването?

Спечелих първата олимпиада, било е 1999 г., мисля. Бях студентка в трети курс, специалност Български език и френски език.

Беше един студен януари, точно след ваканцията. Помня, че ми се беше паднал от новогодишната баница късмет „Успех“. Бях учила през ваканцията, но не съм очаквала, че точно аз ще спечеля. Затова и изненадата беше голяма. Награждаването го помня, беше много мило. Сред подаръците имаше и една саксия, която после се превърна в дърво.

2. С какво се занимавате в момента? Колко чести са настоящите Ви „срещи“ с морфологията?

Пиша книги, статии, правя преводи. Занимавам се, най-общо казано, с литература и история, но доброто познаване на българската граматика ми помогна много в изучаването на няколко чужди езика. Мислено съпоставям техните граматики. Станах също по-внимателна в избора си на точните думи, когато искам да кажа нещо, което да достигне до повече хора.

3. Кои според Вас са предимствата на олимпиадата пред традиционния изпит?

Атмосферата е по-тържествена, студентите се готвят повече, очакванията са по-големи.

4. Коя морфология предпочитате – именната, глаголната или на неизменяемите класове думи, и защо?

Глаголната.

5. Споделяте ли мнението, че добрият езиковед морфолог трябва да бъде и специалист по словообразуване?

Да.

6. Механичното наизустяване на морфологичните парадигми ли е ключът към успеха в олимпиадата?

Наизустяване да, но също и постоянство в упражненията.

7. Спомняте ли си някоя от задачите в олимпийския тест, решението на която Ви затрудни?

Не си спомням конкретните задачи. Беше преди 20 години. Но помня, че реших всички задачи.

8. Морфологичната кръстословица – наука и/или игра?

И двете.

9. Кои от морфологичните характеристики на съвременния български език според Вас отразяват спецификите на нашия национален характер?

От опита ми с изучаването на чужди езици и познанството ми с много чужденци знам, че българският език е много труден за научаване.

Такива хора са и българите – трудни за разбиране, понякога трудни за харесване, но когато ги опознаеш, се оказва, че си открил истинско богатство.

10. Ако трябва да се самооприличите на една от частите на речта, коя бихте избрали?

Всъщност съм едно прилагателно, което много иска да бъде глагол.

11. Бихте ли определили олимпиадата по морфология с три думи?

Традиция, постоянство, успех.

12. Какво бихте пожелали на бъдещите участници в олимпиадата по морфология?

Да продължават да боравят с българското слово, докато не станат негови майстори. Рано или късно усилията им ще бъдат увенчани с успех.

АТАНАС НИКОЛОВ:

Предизвикателство, което си струва

1. През коя година спечелихте олимпиадата по българска морфология? Очаквахте ли да бъдете сред отличените? Какво си спомняте от церемонията по награждаването?

Спечелих олимпиадата през 2000 г. Естествено, надявах се на добро представяне, но не съм очаквал да съм победител. Церемонията беше скромна, в семинарната зала, където се провеждаха упражненията по морфология. Получих званието „Морфолог на годината“ и една купа – глинено слонче.

2. С какво се занимавате в момента? Колко чести са настоящите Ви „срещи“ с морфологията?

В момента работя в професионална област, която не е свързана с филологията, но изучавам немски език и морфологията ми помага много.

3. Кои според Вас са предимствата на олимпиадата пред традиционния изпит?

Предимство е, че олимпиадата обхваща почти всички части на морфологията, докато традиционният изпит обикновено дава възможност да говориш само по два въпроса. Не на последно място е и възможността да се освободиш от изпита по-рано.

4. Коя морфология предпочитате – именната, глаголната или на неизменяемите класове думи, и защо?

За мен най-интересна беше глаголната морфология, защото се запознах с новите теории относно глаголната система на българския език.

5. Споделяте ли мнението, че добрият езиковед морфолог трябва да бъде и специалист по словообразуване?

Да, защото словообразуването помага за откриването на логиката във функционирането на морфологичните парадигми.

6. Механичното наизустяване на морфологичните парадигми ли е ключът към успеха в олимпиадата?

За мен ключът към успеха е в откриването на логическите връзки, с помощта на които се формират те.

7. Спомняте ли си някоя от задачите в олимпийския тест, решението на която Ви затрудни?

Доста време мина и не си спомням много от задачите. Помня само, че резултатът ми беше доста висок. Това беше много неочеквано за мен, понеже колегите ми също бяха много добре подгответи.

8. Морфологичната кръстословица – наука и/или игра?

И двете, разбира се, но чрез играта знанията са по-трайни.

9. Кои от морфологичните характеристики на съвременния български език според Вас отразяват спецификите на нашия национален характер?

Преизказността.

10. Ако трябва да се самооприличите на една от частите на речта, коя бихте избрали?

Иска ми се да е глаголът, но все пак ми се струва, че е местоимението.

11. Бихте ли определили олимпиадата по морфология с три думи?

Сложна, забавна и организирана.

12. Какво бихте пожелали на бъдещите участници в олимпиадата по морфология?

Пожелавам им да се впуснат в предизвикателството, защото си струва.

ЗДРАВКО Минчев:

Олимпиадата е лакмус за лингвистични таланти

1. През коя година спечелихте олимпиадата по българска морфология? Очаквахте ли да бъдете сред отличените? Какво си спомняте от церемонията по награждаването?

Годината беше 2001, а от награждаването не си спомням почти нищо – толкова бях развлънуван. Още пазя обаче наградата – специална писалка и маска с лицето на Морфологията.

2. С какво се занимавате в момента? Колко чести са настоящите Ви „срещи“ с морфологията?

Всъщност по-правилно би било въпросът да се зададе по друг начин: „Колко често сте насаме, без морфологията?“. Тогава бих казал: „Само когато спя, но не всяка нощ“. Понастоящем съм учител, но не съм спирал да се занимавам с морфология дори в годините, в които бях далече от училище и университета. Предстои ми защита на дисертация по българска морфология. Извън това непрекъснато чета, ровя се в речници, сайтове, редактирам чужди текстове, консултирам близки и познати и често прекарвам свободното си време в разсъждения за езика.

3. Кои според Вас са предимствата на олимпиадата пред традиционния изпит?

Всеки изпит, който не протича на бюрото в професорския кабинет и провокира с нещо студентите, е правилно проведен изпит.

4. Коя морфология предпочитате – именната, глаголната или на неизменяемите класове думи, и защо?

С годините се убедих, че макар глаголът да е формално най-сложният представител на частите на речта, проблемите, които останалите класове думи поставят пред изследователя, са не по-малко

любопитни и далеч не по-малко комплексни. Още повече, че няма задача в науката (не само в морфологията), която да е изолирана само в един сегмент на съответната дисциплина. Всяка непозната особеност, на която попадам, провокира интереса ми и ми дава нов запас от енергия да я изследвам независимо дали се отнася до глаголна или именна морфология, или пък до неизменяема част на речта.

5. Споделяте ли мнението, че добрият езиковед морфолог трябва да бъде и специалист по словообразуване?

Считам, че изобщо добрият езиковед трябва да бъде достатъчно компетентен във всички близки до неговата научни области. За морфологията това са словообразуване, синтаксис, лексикология, прагматика, стилистика, логика, семантика. Нито една наука няма достатъчно съвършен инструментариум, за да се справи сама с по-сложните проблеми, на които неминуемо се натъква. Това налага ученията да се задълбочи и в „съседните“ научни полета, за да открие продължението на отговорите, които е започнал да дава.

6. Механичното наизустяване на морфологичните парадигми ли е ключът към успеха в олимпиадата?

Услужливата памет и доброто (включително интуитивно) владение на родния език са много важни за успеха в такъв тип надпревара. Нужно е обаче и задълбочаване и разбиране на принципите и зависимостите, които лежат в основата на езика. Олимпиадата не е начинание за „зубрачи“ – те обикновено бързо затъват в блатото от наизустена информация, оплитат се в мрежите от форми, термини, значения. Олимпийският тест е замислен като партия шах – за да победиш, трябва да си спокоен и много съобразителен, защото няма готова формула за решаването му. Иска се мислене.

7. Спомняте ли си някоя от задачите в олимпийския тест, решението на която Ви затрудни?

Нямам спомен някога нещо, свързано с морфологията, да ме е затруднявало – винаги съм гледал на нея като на безкрайно поле с приятни и интригиващи изненади, а не като на препятствие. Възможно е някоя дата или име да са ми изскочили от ума тогава, понеже не съм силен в помненето на сухи факти.

8. Морфологичната кръстословица – наука и/или игра?

Приемам я като алтернатива на тестовото изпитване.

9. Кои от морфологичните характеристики на съвременния български език според Вас отразяват спецификите на нашия национален характер?

Преизказността издава склонност към предпазливост и неувереност (*Не знам, така били казали по телевизията*), също към клюкарство (*Tи разбра ли, че Петя била бременна?*). Дубитативът е свидетелство за недоверчивост (*Хайде, бе, забравил бил! А да ядеш не забрави?!*). Обичаят да пренебрегваме другите се кодира в неутрализацията на второ лице (*Tи му говориш, то те гледа като пън*). Безличният пасив нерядко показва липса на смелост да общуваме открыто (*Тук защо не е почистено?*). Примери – колкото щеш. Изобщо, както е казал Хумболд, „езикът е духът на народа“.

10. Ако трябва да се самооприличите на една от частите на речта, коя бихте избрали?

Ще ми се да приличам на глагол – да имам богата и сложна душевност, разнообразни превъплъщения и да бъда център на вниманието. Обаче съм наречие – рядко предприемам драстични промени във външния си вид, но и така пасвам навсякъде, където ме сложат.

11. Бихте ли определили олимпиадата по морфология с три думи?

Лакмус за лингвистични таланти.

12. Какво бихте пожелали на бъдещите участници в олимпиадата по морфология?

Любопитство.

ДЕСИСЛАВА ЗЛАТАНОВА:

Олимпиадата: езиково забавление без край

1. През коя година спечелихте олимпиадата по българска морфология? Очаквахте ли да бъдете сред отличените? Какво си спомняте от церемонията по награждаването?

През 2002 год. Не, не предполагах, че ще спечеля. Участвах за удоволствие. Почти нищо не си спомням от церемонията...

2. С какво се занимавате в момента? Колко чести са настоящите Ви „срещи“ с морфологията?

Такива срещи вече няма, за съжаление. Поне не с морфологията на българския език. Работя във Факултета по медицина към Техническия университет в гр. Мюнхен, Германия, и съм отговорна за различните докторантури в областта на медицината и природните науки.

3. Кои според Вас са предимствата на олимпиадата пред традиционния изпит?

Много по-забавно е да вземеш участие в олимпиадата, така по много по-приятен начин се прилага научената теория.

4. Коя морфология предпочитате – именната, глаголната или на неизменяемите класове думи, и защо?

Определено глаголната, тъй като тя е много по-богата от тази в други езици като немския например. Винаги ми е било много интересно да сравнявам двета езика и на морфологично ниво.

5. Споделяте ли мнението, че добрият езиковед морфолог трябва да бъде и специалист по словообразуване?

Тези въпроси ме връщат назад в миналото. Да, разбира се.

6. Механичното наизустяване на морфологичните парадигми ли е ключът към успеха в олимпиадата?

Не, и точно затова смяtam, че участието в олимпиадата е много по-важно от изпита, тъй като тук на първо място стои разбирането на теорията. Само нещо, което е разбрano и осмисленo добре, може да бъде прилаганo.

7. Спомняте ли си някоя от задачите в олимпийския тест, решението на която Ви затрудни?

Съжалявam, много години минаха от тогавa...

8. Морфологичната кръстословица – наука и/или игра?

Дветe, обединени в едно.

9. Кои от морфологичните характеристики на съвременния български език според Вас отразяват спецификите на нашия национален характер?

В тази връзка в ума ми идва съкратеният инфинитив, който аз лично се опитвам да спася от изчезване, или поне в речта си.

10. Ако трябва да се самооприличите на една от частите на речта, коя бихте избрали?

Труден въпрос. Може би на глагола – многообразен и пълен с изненади.

11. Бихте ли определили олимпиадата по морфология с три думи?

Езиково забавление без край.

12. Какво бихте пожелали на бъдещите участници в олимпиадата по морфология?

Да вярват в себе си и никога да не се отказват от мечтите си, не само в областта на морфологията. Както казва Гьоте: *Там, където има воля, има и път.*

ВЕСЕЛИНА ЕНЧЕВА:

Силно се надявам мои ученици да са сред бъдещите участници

1. През коя година спечелихте олимпиадата по българска морфология? Очаквахте ли да бъдете сред отличените? Какво си спомняте от церемонията по награждаването?

Наложи се да открия дипломата от награждаването, за да проверя коя е годината, в която изучавах усилено българска морфология. Okaza се, че е било доста отдавна – датата на награждаването е 14.01.2003 г. Отличието със сигурност не беше очаквано, участието ми беше по-скоро на олимпийски принцип. От церемонията не си спомням много, но пък имам „сувенир“, който много си ценя – с паричната награда си купих трилогията „Властилинът на пръстените“.

2. С какво се занимавате в момента? Колко чести са настоящите Ви „срещи“ с морфологията?

В момента се занимавам с дигитален маркетинг, с морфологията не бях общувала много отдавна „служебно“, но през последните месеци във връзка с няколко курса, с които реших да усъвършенствам чуждоезиковата си компетентност, осъзнах колко полезни са познанията ми в тази сфера и какво удоволствие е да ги споделям с колегите си, за да улесня тяхната „комуникация“ с езика. През годините след дипломирането си съм имала щастието да работя като учител и това е бил периодът, в който активно съм предавала на други наученото в университета. Силно се надявам някои от моите ученици да са сред бъдещите участници в олимпиадата по българска морфология.

3. Кои според Вас са предимствата на олимпиадата пред традиционния изпит?

За хората със състезателен дух олимпиадата предоставя един истински стимул да покажат най-доброто, на което са способни. Изпитите са далеч по-малко вълнуващи.

4. Коя морфология предпочитате – именната, глаголната или на неизменяемите класове думи, и защо?

Определено глаголната морфология е тази, която събуди любопитството ми и ме накара да търся логиката и връзките в изучаването на този аспект от езика. Професор Куцаров има огромна заслуга за интереса ми към глаголите, определено успя да създаде един различен образ, който си струваше да се проучи.

5. Споделяте ли мнението, че добрият езиковед морфолог трябва да бъде и специалист по словообразуване?

Трудно ми е да преценя, професионалният ми път се отклони от този на учен езиковед. Винаги обаче съм смятала, че езикът е нещо цялостно, живо и развиващо се и нито една лингвистична област не е изолирана от останалите.

6. Механичното наизустяване на морфологичните парадигми ли е ключът към успеха в олимпиадата?

Механичното наизустяване не е ключ към успех в която и да било област. Смяtam, че участието и доброто представяне в олимпиадата по морфология се случват като резултат от любопитство към езика и неговите закономерности, желание да откриваш отговори и не на последно място – умение да следваш логиката на една развиваща се система.

7. Спомняте ли си някоя от задачите в олимпийския тест, решението на която Ви затрудни?

15 години са доста време, паметта ми никак не е с „олимпийски“ качества и не мога да се похваля, че помня въпросите, на които съм отговаряла.

8. Морфологичната кръстословица – наука и/или игра?

Трябва ли да има граници между наука и игра? За себе си съм уверена, че уча най-добре, когато се забавлявам, когато съм любопитна да видя какво ще се случи по-нататък, когато имам „сътборници“ и когато резултатът от наученото е радост за мен и екипа ми. Това вероятно е вид игра.

9. Кои от морфологичните характеристики на съвременния български език според Вас отразяват спецификите на нашия национален характер?

Въпросът ме затруднява и причината вероятно е не усилието, което ще трябва да положа, за да формулирам в съзнанието си морфологични характеристики на съвременния български език, а тоталната ми невъзможност да поставя в някакви общи рамки нашият национален характер...

10. Ако трябва да се самооприличите на една от частите на речта, коя бихте избрали?

Вероятно изборът ми би бил глаголът, макар че звуки съвсем нескромно.

11. Бихте ли определили олимпиадата по морфология с три думи?

Предизвикателство, възможност, удоволствие

12. Какво бихте пожелали на бъдещите участници в олимпиадата по морфология?

На бъдещите участници в олимпиадата бих пожелала, след като пожънат огромен успех в това състезание, да бъдат още полюбопитни, по-търсещи и по-уверени, че езикът е чудесен дар, който си струва да бъде изучаван и уважаван.

ТЕНЧО ДЕРЕКЮВЛИЕВ:

Олимпиадата? Флиртово танцуvalен спектакъл!

1. През коя година спечелихте олимпиадата по българска морфология? Очаквахте ли да бъдете сред отличените? Какво си спомняте от церемонията по награждаването?

Сравнително скоро mi се струва.

За очакванията – обикновено на студентски форуми със състезателен характер едни отиват за участието, други – за призовата тройка.

Като автор на идеята за създаването на Лингвистичния клуб в Пловдивския университет и като човек, увлякъл се по езикознанието, когото познават (клубовете и кръжоците допринасят за това), трябваща да покажа ниво и на олимпиадата. Играх със собствена тактика – тактиката на добавъчната информация: онази, която носеше бонуси; бях сигурен, че по този начин поне ще вляза в тройката. Иначе – нали знаете – започват веднага анализите, ако си изявен в студентски инициативи, но не покажеш ниво на подобен състезателен форум... И така, тактиката проработи – влязох в тройката, но съвсем не с тройка в коефициентите, макар и през 2003...

Сега церемониите като че ли са по-енергизирани!

2. С какво се занимавате в момента? Колко чести са настоящите Ви „срещи“ с морфологията?

Еднайсет академични сезона бях преподавател по български език на чуждестранни студенти в Центъра по езиково обучение на Университета по хранителни технологии. Написах десетки лингвистични текстове (статии, доклади, рецензии, портрети на езиковеди). Написаното не е малко, като се има предвид, че в този тип центрове (в някои случаи те по същността си са еквивалентни на структурата, популярна като катедра) научноизследователската работа не е заложена.

Воден от убедеността, че езиковедът е първо изследовател и после преподавател, разглобих стереотипа. Въведох няколко нови

термина – кои коригиращи, кои новоизстаняващи се, констатирах изтеклата актуалност на повтаряни механично постановки, установих дисонанси в изследователския лингвистичен наратив. Оказва се, че често има още какво и какво!...

Междувременно започнах да правя дисертация в областта на диалектологията. От тези филологически фигури съм, които стоят далече от следването главно на установени модели, макар че похватът със следването може да донесе ускорено движение към върха на кулата. Нещо ми сигнализира – в мой случай познатата картина на диалектоложка работа не е за предпочитане. Темата ми е върху клас думи, а в една от статиите, където разглеждам лингвистичната триада местоимение – наречие – местоименно наречие, съм ги нарекъл с конкретизирання термин интерклас. Местоименните наречия ме мотивираха да насочвам интерпретационния си поглед повече към теорията, защото те комбинират прономиналния генезис с обстоятелствената (сирконстантната, адюнктната) функция и де факто генеалогия и функции заявиха, че търсят конвергенцията.

Казвам всичко това, за да потвърдя: срещите ми с морфологията са постоянни от олимпиадата насам.

3. Кои според Вас са предимствата на олимпиадата пред традиционния изпит?

Изпит – тази дума отдавна трябваше да отпадне от университетския лексикон. Тя има силно деструктивно отношение към психологическата атмосфера в процеса на познанието. Изпитът поне за мене не е показател за кой знае какво. Един не ходи цял семестър, но има волята и техниката на запомняне и преодолява изпита. Е, той дали е наясно с нещата отвътре, с детайлите по дисциплината, с междуравнищните връзки и зависимости?! Друг е толкова „инатлив“, че ще изяде кориците, но да се докаже; съмнявам се и този тип изпълнител да е наясно с нещата отвътре?

Олимпиадата те тества върху всичко – от общите особености на морфологичната система до кръстословицата. Реалистично! Моделът на традиционния изпит често прикрива слабостите на студента. Та може да си научил само един въпрос и той да ти се падне – това е като да играеш в томбола: ако стане, стане; ако не стане, следващия път.

4. Коя морфология предпочитате – именната, глаголната или на неизменяемите класове думи, и защо?

При думите контентиви има два полюса – номинален и вербален, добре описани в общотеоретичната лингвистика, в индоевропеистиката. Хубаво е, че поставяте този въпрос, защото той кореспондира с типовете езикови знакове, с главната класификация на думите, а тяхната традиционна класификация значително ни отдалечава от действителната им същина. В една моя статия („Части на речта или структуро-семантични класове?“) представям аргументи, че е погрешно да се говори за пълнозначни и непълнозначни думи.

Думите, наричани непълнозначни, са много значещи, защото изпълняват ролята на функционери. Застигвам този термин като адаптация на function words. В статуса си на дискурсивни думи те осъществяват продуцирането на речевите единици. Погрешното им определяне като непълнозначни е следствие от наложилата се идея, че основната функция на думите е номинационната.

Функционерите са високочестотни думи. Гласувам за тях!

5. Споделяте ли мнението, че добрият езиковед морфолог трябва да бъде и специалист по словообразуване?

Словообразуването и формообразуването са в степенна зависимост. Едното води към другото. Неслучайно в англоезични трудове по лингвистика термините са деривационна морфология (derivational morphology) и инфлексионална морфология (inflectional morphology). Освен това елементите, с които основно се конструират думите, са префикси и суфикс, и задължителното присъствие на корена. Префиксите и суфиксите не са ли от отбора на морфологията?!

И морфологът, и дериватологът работят изначално с интерナルната структура на думата.

6. Механичното наизустяване на морфологичните парадигми ли е ключът към успеха в олимпиадата?

Наизустяването, поне в езикознанието, е често използвано при усвояване на речника на чужд език. Но да наизустяваш думи, фрази, е едно, а да познаваш граматичната логика, съвсем друго.

7. Спомняте ли си някоя от задачите в олимпийския тест, решението на която Ви затрудни?

Наличието на различен тип задачи е таен ключ, защото решението на една може да ти отвори коридора към справяне със следваща.

8. Морфологичната кръстословица – наука и/или игра?

Игра с научна основа!

9. Кои от морфологичните характеристики на съвременния български език според Вас отразяват спецификите на нашия национален характер?

Първо да Ви адмирирам за формулировката на въпроса, защото в него е заложена интердисциплинарност, а интердисциплинарността особено в съвременната хуманитарна парадигма е силно ефективна, в някои случаи даже и задължителна като приложение.

Отдавна съм разбрал, че чарът на морфологията може да бъде видян само ако към формалната страна – словоформи, парадигми, опозиции, тяхното групиране, добавим и аспекти като логическият анализ на езика, функционализацията на езиковия знак, прагматиката, макар че, метафорично ще го кажа, кавалерът на прагматиката според престижни текстове е синтаксисът.

Как може да анализираме в макропараметри преизказването в българския език, без то да бъде обвързано с терминологичното понятие *антропологема*. С него назовавам человека като био-психо-социо-семиотична същност. Антропологемата всъщност е говорещият човек. Компонентите психо- и социо- неминуемо дават отражение в употребата на преизказни форми. Нека да припомня отбелязаното от езиковеда Калина Иванова, че преизказните форми са „системни граматични средства за израз на отчуждаване от изказването“.

От друга страна, българският артикъл като групов определител сигнализира, че ролята на водача е от голямо значение.

Сигурно ще излязат интересни резултати и ако се направи етно-лингвопсихологическа анкета в сферата на степенуването с *по-* и *най-* като граматични елементи, употребата им при логическото степенуване на глаголи и съществителни, префиксалното степенуване с *пре-*.

Въобще въпросът за морфологичните характеристики и националния ни характер се визуализира най-добре в понятието езикова личност, върху което съществуват монографични изследвания. В най-нови работи предпочетох да използвам терминологичния израз *фигурата на говорещия човек*, разглеждайки и неговото пространство. Говорещият е базисно понятие, защото фигурата и репертоарът му реализират функционализацията на езиковия знак. Постановката

на един от най-големите езиковеди на XX в. – В. Г. Гак, че семантиката, лексиката, морфологията, синтаксисът отразяват етнопсихологията на езиковите носители, както и че езиците се различават не само по притежаваното в лексикален и граматичен аспект, но и по начина на използването му, е аргументирана. Посочвам я, тъй като е стеснено да се търсят етнопсихологически особености само в лексиката, както често виждаме. Лингвистични репрезентанти на етнопсихологията се явяват и граматичните значения, структури, синтактични конструкции. Особено интересен материал в това отношение ни дават диалектите, тъй като са лингвосистеми от комбинационен тип, обединяващи синхронното и диахронното в панхронно съдържание.

10. Ако трябва да се самооприличите на една от частите на речта, коя бихте избрали?

Много пъти съм казвал, че човешката реакция е шифтърна категория. Семантичната ѝ същност се валидизира в конкретния комуникативен акт, както и при думите шифтъри. В комуникативната реакция *аз-ът* е на първо място, базис и на основната координатна система на прагматиката – триадата *аз – тук – сега*. Ядро е на езиковия егоцентризъм, а той – на лингвистичния антропоцентризъм.

Въпросът е интересен и с друго – дали ще се самоопределим само с един от структуро-семантичните класове (това, което познаваме като съществително, прилагателно, глагол и т. н.), или ще потърсим друг тип класifikатор за отъждествяване. Изразявам пристрастието си към модifikаторите, а те са от различни структуро-семантични класове.

11. Бихте ли определили олимпиадата по морфология с три думи?

Флиртово танцуvalен спектакъл. То стана синтагматична плетеница: опорно съществително, адективен квалификатив и още един модifikатор – само че адвербиален за танцуvalния спектакъл. Олимпиадата е квалитетика!

12. Какво бихте пожелали на бъдещите участници в олимпиадата по морфология?

Да не подценяват езика и гимнастическите умения на неговите лексикални и граматични форми. Тази метафора витализира мисълта

преди участие на олимпиадата. Науката е женскородова категория и винаги може да надиграе хипероптимизма и недопускащото метаморфози мислене.

Преди години в интервю попитах български музикант от старата школа, гайдар, защо наричат гайдата по-капризна от жената. Старият гайдар отговори с мотива за женския род. Олимпиадата също е женски род.

Благородно и с финес към олимпиадата и граматичните форми, уважаеми господа!

А Вие, стилодейни дами, макар и съдеиктични с нея, може да влезете във вътрешна конкуренция!...

ГЕРГАНА ПЕТКОВА:

Участниците в олимпиадата са по-мотивирани

1. През коя година спечелихте олимпиадата по българска морфология? Очаквахте ли да бъдете сред отличените? Какво си спомняте от церемонията по награждаването?

Преди цели 14 години, през 2004 г.

Изненадата за мен беше огромна, защото конкуренцията беше изключително сериозна и не очаквах победителят в състезанието да съм точно аз. А от церемонията по награждаването спомените ми, за мое огромно съжаление, са избледнели.

2. С какво се занимавате в момента? Колко чести са настоящите Ви „срещи“ с морфологията?

В момента съм преподавател по латински език в Медицинския университет – Пловдив и срещите ми с морфологията са ежедневни.

3. Кои според Вас са предимствата на олимпиадата пред традиционния изпит?

Идеята за олимпиадата е наистина отлична – участниците са по-мотивирани, показват знанията си по-спокойно без съпровождащото напрежение, което винаги съпътства традиционния изпит.

4. Коя морфология предпочитате – именната, глаголната или на неизменяемите класове думи, и защо?

Предпочитам именната, защото е най-тясно свързана с личните ми лингвистични интереси.

5. Споделяте ли мнението, че добрият езиковед морфолог трябва да бъде и специалист по словообразуване?

Да, подкрепям тази идея.

6. Механичното наизустяване на морфологичните парадигми ли е ключът към успеха в олимпиадата?

Механичното наизустяване на морфологичните парадигми е само първата стъпка, неприятна вероятно, но необходима. За да се постигне успех на олимпиадата, е нужно също логическа мисъл, креативност, изобретателност, оригиналност.

7. Спомняте ли си някоя от задачите в олимпийския тест, решението на която Ви затрудни?

Този въпрос много ме притесни... Опитах се да си спомня не затрудняващия ме въпрос, а поне един, и паметта ми остана все така неуслужлива.

8. Морфологичната кръстословица – наука и/или игра?

И двете. Традиционните методи на изпитване все повече се разчупват и кръстословиците заемат своето заслужено място като вариант на изпитен въпрос.

9. Кои от морфологичните характеристики на съвременния български език според Вас отразяват спецификите на нашия национален характер?

Тенденцията към опростяване...

10. Ако трябва да се самооприличите на една от частите на речта, коя бихте избрали?

Съюз. Всеки се стреми да бъде глагол, за да изпълнява ролята на сказуемо, или пък част на речта, която да може да е подлог, но никой не се замисля, че главните може и да нямат смисъл без второстепенните.

11. Бихте ли определили олимпиадата по морфология с три думи?

Вълнуваща, стимулираща, различна.

12. Какво бихте пожелали на бъдещите участници в олимпиадата по морфология?

Успех и удовлетвореност!

БОГДАНА КАЛЪЧЕВА:

Олимпиадата е празник на хора, обединени от любовта към езика

1. През коя година спечелихте олимпиадата по българска морфология? Очаквахте ли да бъдете сред отличените? Какво си спомняте от церемонията по награждаването?

Спечелих олимпиадата по българска морфология през 2005 г. Включих се в надпреварата с голямо желание, без да се замислям дали ще бъда сред наградените. Много повече ме вълнуваше решаването на морфологичната кръстословица, за която само бях чувала.

Церемонията по награждаването беше запомняща се. Неописуема е емоцията да чуеш хвалебствени думи за себе си от устата на важен за теб човек, в случая – доц. Красимира Чакърова. Традицията призът „Морфолог на годината“ да бъде връчван от миналодишиния му носител, създава усещане за приемственост и съпричастност към нещо по-голямо от конкретното състезание и по-значимо от индивидуалната победа. Гергана Петкова е човекът, който осъществи „връзката“ между мен и носителите на званието преди мен, а думите на Тенчо Дерекювлиев: „Богдана, не спирай дотук!“, след толкова много години продължават да ме наಸърчават да не се задоволявам с посредствени резултати, независимо какво правя.

2. С какво се занимавате в момента? Колко чести са настоящите Ви „срещи“ с морфологията?

В момента съм старши учител по английски език в СУ "Васил Левски", гр. Карлово и ежедневно обяснявам особености, свързани с една или друга морфологична категория.

3. Кои според Вас са предимствата на олимпиадата пред традиционния изпит?

Изпитите протичат по предвидим начин и обикновено са свързани с немалко стрес. Задължително завършват с поставяне на

оценка. Олимпиадата е празник, който събира хора, обединени от любовта си към езика. Никой не си тръгва тъжен.

4. Коя морфология предпочитате – именната, глаголната или на неизменяемите класове думи, и защо?

Предпочитам глаголната морфология, макар че е трудна. Овладяването ѝ изиска много време, концентрация и отданост, но пък носи удовлетворение, съответстващо на усилията.

5. Споделяте ли мнението, че добрият езиковед морфолог трябва да бъде и специалист по словообразуване?

Добрият езиковед трябва да бъде добър морфолог, добър лексиколог, специалист по словообразуване и какво ли още не, т.е. добрият езиковед е като общопрактикуващ лекар. Добрият морфолог обаче е тесен специалист, подобно на хирургите. Словообразуването, като гранична област между морфологията и лексикологията, би останало несправедливо пренебрегнато, ако заниманията с него не бъдат припознати като свойствено задължение нито от морфолозите, нито от лексиколозите. Чудесно би било морфологът да се справя отлично със словообразуването, но не мога да преценя дали това е задължително условие, за да бъде определен като отличен специалист в областта си.

6. Механичното наизустяване на морфологичните парадигми ли е ключът към успеха в олимпиадата?

Не си спомням да съм учила наизуст каквото и да е преди олимпиадата, което означава, че това в никакъв случай не е ключ към успеха.

7. Спомняте ли си някоя от задачите в олимпийския тест, решението на която Ви затрудни?

Спомням, че задачите, които ме затрудниха, бяха свързани с глаголната морфология.

8. Морфологичната кръстословица – наука и/или игра?

Играйте ни помагат да учим, без значение на колко години сме. „Скучно“ не е синоним на „научно“ и фактът, че морфологичната кръстословица е забавна, не я прави по-малко научна.

9. Кои от морфологичните характеристики на съвременния български език според Вас отразяват спецификите на нашия национален характер?

Навсякъде не е лесно да си чужденец в България. Трябва да е шокиращо да осъзнаеш, че „прука ми“ и „не ми прука“ означава едно и също нещо и че двойното потвърждение в „да, бе, да“ всъщност изразява отрицание, докато двойното отрицание в „не, бе, не“ изразява потвърждение. Излиза, че сме трудни за разбиране, често правим (казваме) нещата различно от останалите, но явно в това се крие народоспецифичният ни чар.

10. Ако трябва да се самооприличите на една от частите на речта, коя бихте избрали?

Колебаейки се, отговарям на поставения въпрос. Колкото съм личен глагол, толкова съм и деепричастие: четейки и пишайки, слушам какво ми говорят; мечтайки, симулирам, че работя, и още, и още.

11. Бихте ли определили олимпиадата по морфология с три думи? Предизвикателство, удовлетворение, (ех, този) глагол.

12. Какво бихте пожелали на бъдещите участници в олимпиадата по морфология?

Пожелавам на бъдещите участници в олимпиадата по морфология да бъдат любопитни към езика и езиковите им приключения да не приключват с участието в надпреварата, както и да запазят усета си към правилната и въздействаща реч, независимо с какво се занимават след завършването си.

ИРЕНА РУСЕВА:

Атмосферата е приятелска и конкурентна в духа на най-добрите олимпийски традиции

1. През коя година спечелихте олимпиадата по българска морфология? Очаквахте ли да бъдете сред отличените? Какво си спомняте от церемонията по награждаването?

Моето участие във формата се състоя през 2006 г. Морфологията беше една от любимите ми дисциплини, така че бях сравнително добре подготвена, макар че за самата олимпиада успях да отделя около три дни по-сериозно учене. Освен задължителната самоподготовка от неоценима полза ми бяха и консултациите на доц. д-р Красимира Чакърова, традиционно провеждани както през годината, така и конкретно преди датата на самата олимпиада.

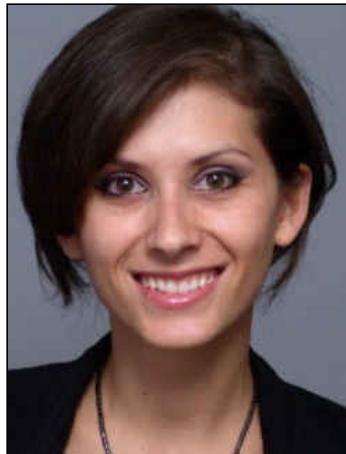
Що се отнася до самото събитие, помня, че бях развлечена и леко нервна. Очаквах да се представя добре, но не мислех, че ще бъда отличена с първа награда. Това беше един наистина вълнуващ и специален момент за мен.

2. С какво се занимавате в момента? Колко чести са настоящите Ви „срещи“ с морфологията?

В момента работя професионално като преводач, занимавам се и с преподавателска дейност. Паралелно с това завършвам и докторската си дисертация по българска морфология.

3. Кои според Вас са предимствата на олимпиадата пред традиционния изпит?

Олимпиадата ти дава възможност да излезеш извън рамките на класическия изпитен формат. Въпросите са така структурирани, че обхващат много аспекти от науката морфология. Задачите са с раз-

лична степен на трудност и изисквания, като те предизвикват да разгърнеш оптимално комплексно познанията си по дисциплината. А атмосферата на самото събитие е същевременно приятелска и конкурентна в духа на най-добрите олимпийски традиции.

4. Коя морфология предпочитате – именната, глаголната или на неизменяемите класове думи, и защо?

По отношение на българския език определено предпочитам глаголната морфология. Считам, че това е най-интересната, обширна част от българската морфология, която същевременно предлага и най-много предизвикателства пред изследователския ум.

5. Споделяте ли мнението, че добрият езиковед морфолог трябва да бъде и специалист по словообразуване?

Споделям мнението, че добрият езиковед морфолог трябва да разбира от всичко, имащо отношение към словото. Все пак езикът е система от взаимнодопълващи се компоненти, чиято примарна функция е добрата комуникация между хората. В тази връзка добрият филолог трябва да умее много неща. Да обича както лингвистиката, така и литературата. Да бъде обучен в традициите на езиковедството и да познава речта на класическите литературни произведения. Самият той да се отличава с определена доза ораторство. Да владее чужди езици. Да бъде любопитен и критичен. Да е новатор, даже малко бунтар. Да умее да се уповава на традициите, но същевременно да проправя нови, свои следи по друмищата на изследователското търсене.

Май стана малко дълго и сложно, но пък и езикът не е за еднозначни хора...

6. Механичното наизустяване на морфологичните парадигми ли е ключът към успеха в олимпиадата?

Със сигурност не, тъй като подобен вид отговори са заложени в бих казала, не повече от двадесет процента от задачите и освен това въпросите, които изискват механичен отговор, се оценяват с много по-малко на брой точки.

7. Спомняте ли си някоя от задачите в олимпийския тест, решението на която Ви затрудни?

Помня, че към края на олимпиадата вече не разполагах с много време и лееко претупах отговорите на кръстословицата, но въпре-

ки това се постараах да я попълня цялата, защото това по регламент дава допълнителни 5 точки, а на олимпиадата всяка точка е важна.

8. Морфологичната кръстословица – наука и/или игра?

И двете!

9. Кои от морфологичните характеристики на съвременния български език според Вас отразяват спецификите на нашия национален характер?

Може би най-характерните са преизказването, понеже като народ сме недоверчиви, но и усилената употреба на деминутиви и аугментативи, тъй като се отличаваме и с немалка доза южняшка експресивност.

10. Ако трябва да се самооприличите на една от частите на речта, коя бихте избрали?

Предполагам, че тук ще има голямо единодушие сред колегите, но отговорът ми е глагол, защото не мисля за себе си като за нещо статично. Смяtam, че хората по принцип сме глаголи, макар че твърде често се самоопределяме като съществителни. Ние не сме преподаватели, преводачи и учени, ние се занимаваме с всички тези неща. Ние сме живи образи в една вечноизменяща се картина. Според мен точно гъвкавостта и адаптивността на глагола най-много прилягат на човешката личност. Всичко друго би ни впримчило в твърде неудобна рамка.

11. Бихте ли определили олимпиадата по морфология с три думи?

Вероятно заради фонетичното сходство, но най-добре ми звучат следните три лексеми на английски: adopt, adapt и adept, т.е. да усвоиш, да приспособиш и да бъдеш посветен.

12. Какво бихте пожелали на бъдещите участници в олимпиадата по морфология?

Най-вече крепко здраве, целеустременост, вяра и разбира се, много бъдещи успехи!

ПЕТЪР НИКОЛОВ:

Олимпиадата е емоционално съприкосновение с морфологията

1. През коя година спечелихте олимпиадата по българска морфология? Очаквахте ли да бъдете сред отличените? Какво си спомняте от церемонията по награждаването?

Спечелих олимпиадата през 2007 г. В интерес на истината не очаквах да бъда сред отличените, тъй като победата не беше целта на участието ми в състезанието, а по-скоро желанието да проверя нивото на познанията си, както и да изгладя пропуските и неяснотите около материала. Освен това не очаквах да „преборя“ толкова много колеги, които тогава се явиха на олимпиадата – всички те ми изглеждаха добре подгответи, спокойни и уверени, че дори и през ум не ми мина, че бих могъл да покажа подобри резултати от тях.

Спомням си тържествения заряд на церемонията по награждаването и гордостта в очите на организаторите, когато обявяваха впечатленията си от доброто ниво на представяне на участниците в олимпиадата. Остана ми и споменът за изненадата, която изпитах, когато доцент Чакърова обяви името ми на класирал се на първо място – в първия момент дори си помислих, че не съм разбiral правилно, но съмнението ми се разсея от вперените в мен погледи, ръколаясканията и подканите да изляза пред всички, за да получа отличието.

2. С какво се занимавате в момента? Колко чести са настоящите Ви „срещи“ с морфологията?

Работя в сферата на логистиката и производственото планиране. За съжаление, срещите ми с морфологията вече не са толкова чести, тъй като не се занимавам професионално с наука.

3. Кои според Вас са предимствата на олимпиадата пред традиционния изпит?

На първо място – атмосферата, в която се провеждат състезанията, е много по-непринудена от тази на обикновените изпити: липсват напрежението и притеснението, от които си е патил не един студент на редовен изпит. Освен това олимпиадата дава шанс на състезателите да демонстрират в пълнота познанията си не само възпроизвеждайки теоретични постановки, както се случва по-често на изпити, но и като показват умения за практическо приложение на придобитите теоретични познания по морфология.

4. Коя морфология предпочтате – именната, глаголната или на неизменяемите класове думи, и защо?

Лично аз отдавам предпочтение на глаголната морфология, тъй като според мен морфологията на глагола е по-предизвикателна от тази на останалите части на речта.

5. Споделяте ли мнението, че добрият езиковед морфолог трябва да бъде и специалист по словообразуване?

Убеден съм, че на добрия морфолог са необходими и добри познания в областта на словообразувателните похвати, и най-вече добро познаване на словообразувателните морфеми, тяхното значение и моделите на тяхното съчетаване, защото морфологията и словообразуването са тясно свързани – все пак в речта, в структурата на самата дума, формообразуващите морфеми, носителите на морфологични значения, не са изолирани от лексикалните морфеми и нерядко се подлагат на различни влияния от тях. Затова за един морфолог добрите познания по словообразуване са задължителни.

6. Механичното наизустяване на морфологичните парадигми ли е ключът към успеха в олимпиадата?

Механичното наизустяване на каквото и да било рядко е ключ към успех, и то не само на олимпиадата. Механичното наизустяване на морфологичните парадигми по-скоро би довело до неспособност за коректно идентифициране на всички морфологични значения, изразени в произволна словоформа, и особено ако тя изразява повече такива значения. За по-правилно аз намирам да се обърне внимание на самите модели за изразяване на различните морфологични значения, като се поставят в центъра на вниманието морфемите, чрез които те се реализират в езика.

7. Спомняте ли си някоя от задачите в олимпийския тест, решението на която Ви затрудни?

За съжаление, мина доста време от олимпиадата през 2007 г. и споменът ми за конкретните задачи вече е съвсем избледнял, тъй че не бих могъл да посоча конкретна задача, която тогава да ме е затруднила най-много. Обаче си спомням, че бях изненадан от наличието на кръстословица, която всъщност ми отне доста време.

8. Морфологичната кръстословица – наука и/или игра?

За мен морфологичната кръстословица е по-скоро забавно съчествление от наука и игра – пресечна точка, в която играта предразполага към изява на знания.

9. Кои от морфологичните характеристики на съвременния български език според Вас отразяват спецификите на нашия национален характер?

Според мен най-добре националният ни характер е отразен в граматикализирането на значението преизказност в парадигмата на българския глагол. Винаги съм си обяснявал появата на морфологични способи за изразяване на преизказност в езика ни с вродената ни слабост да препредаваме и коментираме чужди изказвания, поведение и преживявания, а това си е типична национална черта на българина.

10. Ако трябва да се самооприличите на една от частите на речта, коя бихте избрали?

Бих оприличил себе си на съществително име.

11. Бихте ли определили олимпиадата по морфология с три думи?

Олимпиадата е емоционално съприкосновение с морфологията.

12. Какво бихте пожелали на бъдещите участници в олимпиадата по морфология?

На бъдещите участници в морфологичната олимпиада пожелавам успех и достойно представяне в това и във всички следващи начинания в науката морфология. Пожелавам им също да успеят да се насладят в пълнота на емоцията от участието си в олимпийското състезание.

ДЕСИСЛАВА МАРИНОВА:

Олимпиадата е сърце, огън, загадка

1. През коя година спечелихте олимпиадата по българска морфология? Очаквахте ли да бъдете сред отличените? Какво си спомняте от церемонията по награждаването?

През юбилейната 2008 г. Това, кое-то помня, е: много хора, много вълнение, първо място, много усмивки, нежен цвет на роза, реч...

2. С какво се занимавате в момента? Колко чести са настоящите Ви „срещи“ с морфологията?

С графичен дизайн. Срещите с морфологията са редки, но много лични.

3. Кои според Вас са предимствата на олимпиадата пред традиционния изпит?

В олимпиадата има адреналин, бързане, конкуренция, препятствия, награждаване. Истинско състезание!

4. Коя морфология предпочитате – именната, глаголната или на неизменяемите класове думи, и защо?

Цялата морфология! Езикът е невъобразима сила и малцина са онези, които съзнателно се възползват от нея.

5. Споделяте ли мнението, че добрият езиковед морфолог трябва да бъде и специалист по словообразуване?

Да.

6. Механичното наизустяване на морфологичните парадигми ли е ключът към успеха в олимпиадата?

Разбира се, че не.

7. Спомняте ли си някоя от задачите в олимпийския тест, решението на която Ви затрудни?

Да – теоретичният въпрос. Оставил го за накрая и времето ме притисна...

8. Морфологичната кръстословица – наука и/или игра?

„Черешката на тортата“ в тази научна игра.

9. Кои от морфологичните характеристики на съвременния български език според Вас отразяват спецификите на нашия национален характер?

Със сигурност една от тях е категорията род – радвам се, че за нас, българите, е важно да се знае кое е мъжко и кое – женско.

10. Ако трябва да се самооприличите на една от частите на речта, коя бихте избрали?

Прилагателно име.

11. Бихте ли определили олимпиадата по морфология с три думи?

Сърце, огън, загадка.

12. Какво бихте пожелали на бъдещите участници в олимпиадата по морфология?

Пожелавам им да са добре подгответи, за да се впуснат във вълнуващата и приятелска игра с морфологията, от която да излязат победители.

ИРИНА АТАНАСОВА:

На олимпиадата показваш най-добре знанията си

1. През коя година спечелихте олимпиадата по българска морфология? Очаквахте ли да бъдете сред отличените? Какво си спомняте от церемонията по награждаването?

Спечелих олимпиадата по морфология през 2009 г. За да съм напълно откровена, дори и не предполагах, че ще бъда в първите десет, а още по-малко, че ще спечеля първо място. Не присъствах на церемонията по награждаването, защото изобщо не подозирах, че съм с най-високия брой точки сред участниците. Но много ясно си спомням как една колежка ми се обади по телефона, за да ми съобщи, че съм спечелила първо място на олимпиадата по морфология, а аз в първия момент не ѝ повярвах. Стори ми се, че не съм я разбрала добре. А наградата си я получих впоследствие, от друга колежка финалист от олимпиадата. Тя ми предаде дипломата и купата (във вид на сова), която все още ми напомня за постигнатото през 2009 година.

2. С какво се занимавате в момента? Колко чести са настоящите Ви „срещи“ с морфологията?

В момента работя като уредник в Исторически музей – Харманли. До 2015 г. „срещите“ ми с морфологията бяха по-чести, докато работих като учител в училище. С нея имахме „вземане-даване“ с ученици от всички класове. Най-забавно ми беше, докато преподавах български език на българчетата в Кипър, особено на децата билингви, за които много от терминологията в морфологията, а и в българската граматика като цяло, бе неясна, защото някои не бяха чували българския еквивалент на съответния термин и следователно той за тях нямаше същото значение както при българчетата от изцяло български семейства. Освен това самото училище в града, в който работех, съществуваше едва от две години. Това беше през 2011 – 2012 г.

3. Кои според Вас са предимствата на олимпиадата пред традиционния изпит?

Предимствата? На олимпиадата се показват по-скоро уменията да се борави с различните категории, което показва и степента на познанията. При подготовкa за олимпиадата като че ли напрежението от традиционния изпит е по-малко, освен това немалък стимул е конкурентността, когато виждаш всички останали също борещи се за максимален брой точки. Там се показват чиста проба практическо приложение на теоретичните знания. Според мене на олимпиадата показваш най-добре знанията си. Мисля, че практическото прилагане на знанията е по-качествен показател за познанието, отколкото традиционното „зубрене“. Това показва доколко можеш да боравиш с това знание.

4. Коя морфология предпочитате – именната, глаголната или на неизменяемите класове думи, и защо?

Не мога да кажа, досегът ми с морфологията на този етап е почти нулев. Просто моментната ми сфера на занимания не го изисква.

5. Споделяте ли мнението, че добрият езиковед морфолог трябва да бъде и специалист по словообразуване?

Напълно.

6. Механичното наизустяване на морфологичните парадигми ли е ключът към успеха в олимпиадата?

Не, успехът в олимпиадата е разбирането и осмислянето на тези парадигми, тогава определянето им гарантира успех.

7. Спомняте ли си някоя от задачите в олимпийския тест, решението на която Ви затрудни?

Не, защото за по-голямата част от задачите не бях напълно сигурна във верността им. Определено имаше задачи, които предизвикваха особена несигурност у мен, макар и в момента вече да не си спомням кои и какви бяха. Може би ако повторя задачите, бих си спомнила?!

8. Морфологичната кръстословица – наука и/или игра?

И двете. Доказано е, че играенето е начин на учене.

9. Кои от морфологичните характеристики на съвременния български език според Вас отразяват спецификите на нашия национален характер?

Настоящата ми сфера на работа ме поставя предимно в ситуацията на ползвател на езика, не на негов изследовател, затова в настоящия момент се въздържам от по-изчерпателен отговор. Но на първо място бих посочила членните морфеми и наличието на преизказни форми.

10. Ако трябва да се самооприличите на една от частите на речта, коя бихте избрали?

Глагол, заради многообразната му морфологична парадигма.

11. Бихте ли определили олимпиадата по морфология с три думи?

Прецизност, ясност, талант.

12. Какво бихте пожелали на бъдещите участници в олимпиадата по морфология?

Първо, успех, на следващо място – да вярват на знанията си, но само на 90%, известна доза несигурност е много силен стимулант да дадеш 100% от себе си в предизвикателството да спечелиш олимпиадата по морфология.

ПАВЛИНА ПЕТКОВА:

Състезателният характер на олимпиадата действа вдъхновяващо

1. През коя година спечелихте олимпиадата по българска морфология? Очаквахте ли да бъдете сред отличените? Какво си спомняте от церемонията по награждаването?

Спечелих олимпиадата през 2010 г. Очаквах да бъда отличена, тъй като се чувствах уверена в знанията си, подготовката от преподавателя беше на много високо ниво! Първо място не очаквах, имаше и други много добре подгответи колеги, не знаех кой колко и какво е писал.

От церемонията си спомням, че колегите ми видяха името ми най-отгоре, когато доц. Чакърова влизаше в аудиторията и държеше грамотите, но до последно си мислех, че е съвпадение.

2. С какво се занимавате в момента? Колко чести са настоящите Ви „срещи“ с морфологията?

Работя в училище като заместник-директор. Срещаме се с морфологията, когато се налага да замествам колеги или да помогна на познати с домашната работа на децата.

3. Кои според Вас са предимствата на олимпиадата пред традиционния изпит?

Състезателният характер на олимпиадата действа вдъхновяващо, а вдъхновението е вид гаранция за достойно представяне. Чувстваш се по-силно мотивиран.

4. Коя морфология предпочитате – именната, глаголната или на неизменяемите класове думи, и защо?

Именна, защото се интересувам от значението и употребата на съществителните имена, по-точно на съществителните собствени.

5. Споделяте ли мнението, че добрият езиковед морфолог трябва да бъде и специалист по словообразуване?

Да.

6. Механичното наизустяване на морфологичните парадигми ли е ключът към успеха в олимпиадата?

Не.

7. Спомняте ли си някоя от задачите в олимпийския тест, решението на която Ви затрудни?

Не си спомням.

8. Морфологичната кръстословица – наука и/или игра?

Неочаквано добра комбинация.

9. Кои от морфологичните характеристики на съвременния български език според Вас отразяват спецификите на нашия национален характер?

Евиденциалност – конклузив и дубитатив. Много недостоверна информация разпространяваме, хората се вълнуват много от клюки.

10. Ако трябва да се самооприличите на една от частите на речта, коя бихте избрали?

Аз съм безспирен глагол.

11. Бихте ли определили олимпиадата по морфология с три думи?

Възможност, предизвикателство, умотворение.

12. Какво бихте пожелали на бъдещите участници в олимпиадата по морфология?

Да са уверени в собствените знания.

ТАНЯ ПЕЕВА:

Едно е да вземеш изпит, съвсем друго – да мериш постижения

1. През коя година спечелихте олимпиадата по българска морфология? Очаквахте ли да бъдете сред отличените? Какво си спомняте от церемонията по награждаването?

Беше през 2011. Знаех, че съм постигнала висок резултат, но не очаквах това отличие. Спомням си, че слушах с вълнение думите на доц. Чакърова – както винаги вдъхновявачи и изразявачи онova дълбоко лично отношение към родния език, което всичките ѝ студенти познаваме. Получих купата от носителя на званието за предходната година – това ѝ предаде още по-голямо значение за мен. Учудващо е, че помня дословно пожеланието, което ми отправи моят преподавател по морфология на съвременния български език – доц. Константин Куцаров; сега като се замислих, май се е събърдало.

2. С какво се занимавате в момента? Колко чести са настоящите Ви „срещи“ с морфологията?

Преподавам английски език на ученици, както и български език на чужденци. Ежедневно откривам, съпоставям, заблуждавам се, разкривам заблудите си или пък не... и така, най-често дори не си давам сметка за тези неща в хода на работата с езика, а работата с езика само се нарича работа, иначе е като онази мъдра арабска пословица: „Ако си наковалня, бъди търпелив; ако си чук, удряй здраво“.

3. Кои според Вас са предимствата на олимпиадата пред традиционния изпит?

На първо място, състезателният характер: едно е да вземеш изпит, съвсем друго – да мериш постижения; адреналинът създава спомени (това в дългосрочен план). Също форматът е различен и наистина провокативен. Олимпиадата е събитие (досега не съм давала интервю по повод традиционните изпити в университета).

4. Коя морфология предпочитате – именната, глаголната или на неизменяемите класове думи, и защо?

Приемам глаголната за по-динамична. Там са и повечето спорни въпроси. Не я предпочитам, защото не бих могла да омаловажа останалите.

5. Споделяте ли мнението, че добрият езиковед морфолог трябва да бъде и специалист по словообразуване?

Да, обратното също е вярно.

6. Механичното наизустяване на морфологичните парадигми ли е ключът към успеха в олимпиадата?

Мисля, че не, поне за мен не беше. По-скоро осмислянето на систематичността на категориите е ключът. И езиковата логика.

7. Спомняте ли си някоя от задачите в олимпийския тест, решението на която Ви затрудни?

Помня единствено, че времето никак не ми беше достатъчно, т. е. задачите бяха предизвикателни.

8. Морфологичната кръстословица – наука и/или игра?

... и традиция. (Спомням си, че доц. Чакърова лично я подготвя в навечерието на състезанието.)

9. Кои от морфологичните характеристики на съвременния български език според Вас отразяват спецификите на нашия национален характер?

Нямам широки познания по народопсихология, а не ми се иска да цитирам чужди примери. Навярно отраженията са много, но те са въпрос на тълкуване. Надявам се съвременните и бъдещите езиковеди да регистрират повече положителни значения.

10. Ако трябва да се самооприличите на една от частите на речта, коя бихте избрали?

Всеки човек е съществително собствено име, това съм и аз. Иначе бих се радвала да съм относителна съюзна дума. Има нещо хубаво в изясняването на нещата – това им придава значение.

11. Бихте ли определили олимпиадата по морфология с три думи?

Причинява лингвистична зависимост.

12. Какво бихте пожелали на бъдещите участници в олимпиадата по морфология?

Да отделят време на науките за езика, а във времето е щастietо.

ВЕСЕЛИНА ВАСИЛЕВА:

Олимпиадата е забавно интелектуално предизвикателство

1. През коя година спечелихте олимпиадата по българска морфология? Очаквахте ли да бъдете сред отличените? Какво си спомняте от церемонията по награждаването?

През 2012 г. Да, някак очаквах да бъда сред наградените и си спомням как недоумявах какво се случва, докато обявяването на класирането отиваше все по-напред; ту се съмнявах в обикновено точната ми преценка за представянето си, ту се чудех: „Възможно ли е чак пък на първо място?!?!”

2. С какво се занимавате в момента? Колко чести са настоящите Ви „срещи“ с морфологията?

Понастоящем работя основно в един кол център. Допълнително се занимавам с преподаване, но иде реч за частни курсове, тоест не нормирано. И в двата случая, а и просто в ежедневното ми боравене с езика – разговори, книги, филми, музика, надписи по улиците и т.н., любопитството ми към езика никак не е намаляло. За мен всяка е била очарователно да правя личните си малки открытия.

3. Кои според Вас са предимствата на олимпиадата пред традиционния изпит?

На олимпиадата липсва обичайната малко или повече напрегната изпитна атмосфера, натежаваща и от временната необратимост на крайния резултат – ако те скъсят на изпит, ти остава да чакаш до следващата сесия; олимпиадата е предизпитен шанс.

На голяма част от изпитите разработваш една или две конкретни теми, поради което си по-зависим от късмет. Олимпиадата предлага разнообразни задачи и по този начин проверява цялостно знанията.

На изпит преобладаващото настроение може да се опише така: „Да го взема и да ми се маха от главата“; състезателният елемент отсъства напълно.

Олимпиадата се организира като малък празник, тържествена е. Никога не съм била на празничен изпит.

4. Коя морфология предпочitatе – именната, глаголната или на неизменяемите класове думи, и защо?

Глаголната. По-интересна ми е, понеже има повече форми и по-вече главобълъскане.

5. Споделяте ли мнението, че добрият езиковед морфолог трябва да бъде и специалист по словообразуване?

Доколкото словата се образуват от морфеми, то морфологът неизбежно придобива по-задълбочени познания и в сферата на словообразуването. Но да трябва да е експерт на всяка цена – не мисля.

6. Механичното наизустяване на морфологичните парадигми ли е ключът към успеха в олимпиадата?

Ако целта е само успех на олимпиадата, то наизустяването на каквото и да било може и да помогне. Но за мен важно е да се разбере логиката на езика, да се проследят закономерностите така, че сам да можеш да възстановиш парадигмите.

7. Спомняте ли си някоя от задачите в олимпийския тест, решението на която Ви затрудни?

Категорично имаше такава, може би дори не само една. За съжаление, не си спомням подробностите.

8. Морфологичната кръстословица – наука и/или игра?

Игра с научни факти от само една област – би следвало да е сред най-лесните кръстословици...

9. Кои от морфологичните характеристики на съвременния български език според Вас отразяват спецификите на нашия национален характер?

Стремежът към опростяване/улесняване, изразено в тенденцията да се пренебрегва противопоставянето на пълен и кратък член. Алогичното удължаване на глаголните форми (за 1. и 2. спрежение, 1. л. мн. ч. – *ходим+e, говорим+e*), което така широко се разпрост-

рани на някакво модно-подражателно основание. Алогично, защото е излишество.

Смятам, че цялостното съвременно пренебрегване на езика като ценност, изразявано в липсата на старание да се пише и говори правилно, разбираемо и красиво, не навява ласкови мисли за националния ни характер.

10. Ако трябва да се самооприличите на една от частите на речта, коя бихте избрали?

Глагол.

11. Бихте ли определили олимпиадата по морфология с три думи?

Не. Но ще опитам с възможно най-малко: забавно интелектуално предизвикателство, недаващо възможност за нещастлив край.

12. Какво бихте пожелали на бъдещите участници в олимпиадата по морфология?

Отлична кондиция, за да могат да покажат максимално добре знанията и уменията си. И да не пропуснат да се насладят на тръпката.

МАРИЯ КРЕМЕНАРОВА:

Атмосферата, която се създава на състезанието, е предимство

1. През коя година спечелихте олимпиадата по българска морфология? Очаквахте ли да бъдете сред отличените? Какво си спомняте от церемонията по награждаването?

Спечелих олимпиадата през 2013 г. и макар да чувствах убеденост, че ще чуя името си на награждаването, не очаквах да бъде последното – на победителя. Спомням си, че беше много вдъхновяващо за мен, започнах да се оценявам повече.

2. С какво се занимавате в момента? Колко чести са настоящите Ви „срещи“ с морфологията?

В момента съм учител по английски език и всеки ден се случва да спомена елементи от морфологията и на българския език, и на английския.

3. Кои според Вас са предимствата на олимпиадата пред традиционния изпит?

Предимство е емоционалната настройка към олимпиадата и атмосферата, която се създава по време на състезанието.

4. Коя морфология предпочитате – именната, глаголната или на неизменяемите класове думи, и защо?

Интересна ми е глаголната морфология заради трансформацията на думата във всичките ѝ форми и многото варианти на образуване.

5. Споделяте ли мнението, че добрият езиковед морфолог трябва да бъде и специалист по словообразуване?

Той неизменно се превръща в такъв. Споделям.

6. Механичното наизустяване на морфологичните парадигми ли е ключът към успеха в олимпиадата?

Не.

7. Спомняте ли си някоя от задачите в олимпийския тест, решението на която Ви затрудни?

Не помня добре, но мисля, че това беше задачата за морфологичен разбор.

8. Морфологичната кръстословица – наука и/или игра?

Игра, но игра за учени.

9. Кои от морфологичните характеристики на съвременния български език според Вас отразяват спецификите на нашия национален характер?

Може би склонността към натрупване на представки – струва ми се, че обичаме да се ПРЕзастраховаме – да има достатъчно от всичко.

10. Ако трябва да се самооприличите на една от частите на речта, коя бихте избрали?

Харесва ми да мисля, че съм деепричастие – никой не може да го пренебрегне или обърка.

11. Бихте ли определили олимпиадата по морфология с три думи?

Иновативна, интересна, провокативна.

12. Какво бихте пожелали на бъдещите участници в олимпиадата по морфология?

Използвайте шанса Олимпиада по морфология с целия си ентузиазъм, замах и страсть!

МИЛА КРЪСТЕВА:

Не думи, а преживяване!

1. През коя година спечелихте олимпиадата по българска морфология? Очаквахте ли да бъдете сред отличените? Какво си спомняте от церемонията по награждаването?

През 2014 г. През 2013 г. станах член на Лингвистичния клуб „Проф. Борис Симеонов“ и това от само себе си вдигна летвата. Като член на Клуба знаех, че не мога да си позволя ниски резултати, затова дадох най-доброто от себе си, но не съм си и представяла, че точно аз ще съм на първо място. По време на церемонията по награждаването започнаха с имената на тези, които са носители на поощрителна награда. Моето име го нямаше там. След това продължиха с обявяване на класираните на трето, след това на второ място. Моето име пак липсваше. Вече бях сигурна, че само съм си мислила, че съм се представила добре, а всъщност съм се изложила. Когато ме обявиха за морфолог на годината, изненадата ми беше огромна, останах без думи.

2. С какво се занимавате в момента? Колко чести са настоящите Ви „срещи“ с морфологията?

В момента работя в книжарница, предстои ми защита на магистърска степен в специалността *Книгоиздаване през 21. век*. Срещите ми с морфологията са ежедневни, като на всеки един говорещ, пишещ и четящ човек. Мисля, че въпросът трябва да е доколко съзнателни са те. Е, старая се да са съзнателни.

3. Кои според Вас са предимствата на олимпиадата пред традиционния изпит?

На първо място именно това, че е в нетрадиционен формат (макар че след 20 год. вече се е превърнал в традиция). Това, което на мен, а вярвам и на всички останали студенти е допаднало, е, че се наблюга на практическите задачи, а теорията присъства под формата

на въпроси, за които е необходима логическа мисъл и разбиране на материията, търси се ясен и кратък отговор. Липсва понякога неизбежното „разтягане на локуми“ по зададен конкретен изпитен въпрос. Състезателният елемент е естествен стимул.

4. Коя морфология предпочитате – именната, глаголната или на неизменяемите класове думи, и защо?

Тъй като не съм задълбочила в дебрите на науката, за мен тя е неделима. Естествено, богатството на глаголната система на българския език се дължи на нейната сложност, но неслучайно употребявам думата богатство... Неизменяемите думи ползваме най-неизвестното и рядко се замисляме за морфологичните им аспекти. Отговорът ми е именната, защото логиката, свързана с морфологичните им особености, ни е сякаш вродена – най-лесна е.

5. Споделяте ли мнението, че добрият езиковед морфолог трябва да бъде и специалист по словообразуване?

Да, задължително, ако е и словоохотлив.

6. Механичното наизустяване на морфологичните парадигми ли е ключът към успеха в олимпиадата?

Наизустяването е ключ само към рецитирането.

7. Спомняте ли си някоя от задачите в олимпийския тест, решението на която Ви затрудни?

Действах много уверено, естествено, че имах и грешки, но нямам спомен за конкретна задача. Спомням си обаче, че накрая времето летеше със страшна скорост, а кръстословицата не излизаше и не излизаше. Голямо задраскване падна, защото за нея няма чернова.

8. Морфологичната кръстословица – наука и/или игра?

Не бих го нарекла игра, ако не знаеш отговорите на два въпроса, ти е достатъчно да не се справиш. Засичането с познатите ти думи не помага, ако другите са ти непознати.

9. Кои от морфологичните характеристики на съвременния български език според Вас отразяват спецификите на нашия национален характер?

Единственото, което ми идва наум, е преходът от синтетизъм към аналитизъм, който сякаш присъства не само в естествения ход

на езика, но и в човешката мисъл. Присъщо ли ни е усложняването на нещата?! (Това е философски, а не морфологичен въпрос.)

10. Ако трябва да се самооприличите на една от частите на речта, коя бихте избрали?

Ex, на междуметие, разбира се!

11. Бихте ли определили олимпиадата по морфология с три думи?

Думи – не, преживяване!

12. Какво бихте пожелали на бъдещите участници в олимпиадата по морфология?

Смело напред!

Сийка СЛАВОВА:

Олимпиадата – необходимо лингвистично приключение

1. През коя година спечелихте олимпиадата по българска морфология? Очаквахте ли да бъдете сред отличените? Какво си спомняте от церемонията по награждаването?

През 2015. Решението ми да участвам в олимпиадата беше спонтанно. Не съм си поставяла за цел да спечеля и не съм предполагала, че ще бъда сред отличените участници. Фактът, че се случи, ме направи безкрайно щастлива и в известна степен предопредели пътя, по който поех.

Спомням много неща. Споделям две от тях – думите на доц. Куцаров, че още не го знам, но някой ден ще избера езика пред литературата, и запознанството с Яна Желева (носител на втора на града в олимпиадата по българска морфология, прекрасен млад езиковед и преподавател). Доц. Куцаров се оказа прав, а Яна се превърна в скъп за мен човек, когото днес с радост наричам приятел.

2. С какво се занимавате в момента? Колко чести са настоящите Ви „срещи“ с морфологията?

Вече втора година преподавам български език и литература в родния си град. Преподавател съм в прогимназиален етап (5. и 6. клас). Учебният материал предполага множество „срещи“ с морфологията. А това е прекрасно, защото ми дава възможност да споделя опита си, да прилагам наученото, но най-вече да се занимавам с едно от нещата, които обичам.

3. Кои според Вас са предимствата на олимпиадата пред традиционния изпит?

За разлика от традиционните формати на изпитване, които предполагат усвояването на някакъв теоретичен материал, олимпиадата е почти изцяло практическа насочена. Това дава много по-

голяма свобода на студентите и разкрива в много по-висока степен техния потенциал.

4. Коя морфология предпочитате – именната, глаголната или на неизменяемите класове думи, и защо?

Глаголната. Българският глагол има огромен брой словоформи, свързани със значенията, които е граматикализирал. Да разкриваш и осмисляш тези значения и отношенията между тях, е огромно предизвикателство. Чета с интерес всяко лингвистично изследване, чийто обект е някоя от морфологичните категории на глагола.

5. Споделяте ли мнението, че добрият езиковед морфолог трябва да бъде и специалист по словообразуване?

Да.

6. Механичното наизустяване на морфологичните парадигми ли е ключът към успеха в олимпиадата?

Не мисля, че механичното наизустяване е ключ към успеха. Успехът е точката, в която се пресичат постоянството, търпението, ентузиазмът, вложени в подготовката, желанието да покажеш най-доброто, на което си способен, и шансът.

7. Спомняте ли си някоя от задачите в олимпийския тест, решението на която Ви затрудни?

Морфемният анализ.

8. Морфологичната кръстословица – наука и/или игра?

И двете. Подобно на явленията в морфологията, морфологичната кръстословица притежава двустранна съдържателно-формална същност, която е в съответствие с двустранната трактовка на езиковия знак и на езика въобще. От една страна имаме план на съдържание (наука), а от друга – план на изразяване (под формата на игра). Добре известно е, че тези два плана са неразрывно свързани и немислими един без друг.

9. Кои от морфологичните характеристики на съвременния български език според Вас отразяват спецификите на нашия национален характер?

От една страна, съвременният български език е съхранил почти всички старобългарски синтетични форми, от друга, тенденцията

към анализъм е особено силна (известно е, че това е неговата най-характерна морфологична особеност). В граматичното изразяване има баланс – използват се и едните, и другите форми. Подобен баланс откривам и в една от проявите на националния ни характер – ориентирани към бъдещето, ние не обръщаме гръб на миналото. Съобразяваме начина си на живот с настъпващите промени, но продължаваме да поддържаме традициите си живи.

10. Ако трябва да се самооприличите на една от частите на речта, коя бихте избрали?

Глагол.

11. Бихте ли определили олимпиадата по морфология с три думи?

Необходимо лингвистично приключение.

12. Какво бихте пожелали на бъдещите участници в олимпиадата по морфология?

Да не се отказват от усилието да мислят, да (се) питат, да се (у)съмняват. Да правят това, което обичат, и да обичат това, което правят.

Полина РЕКИНА:

Олимпиадата има голямо предимство пред традиционния изпит

1. През коя година спечелихте олимпиадата по българска морфология? Очаквахте ли да бъдете сред отличените? Какво си спомняте от церемонията по награждаването?

Спечелих олимпиадата по българска морфология през 2016 г. Истината е, че очаквах да бъда сред отличените, но не и непременно с първа награда. Церемонията по награждаването е един много скъп спомен, запечатал се в съзнанието ми с трепетното очакване, тържественото връчване на наградите и милите поздравления от предишните победители.

2. С какво се занимавате в момента? Колко чести са настоящите Ви „срещи“ с морфологията?

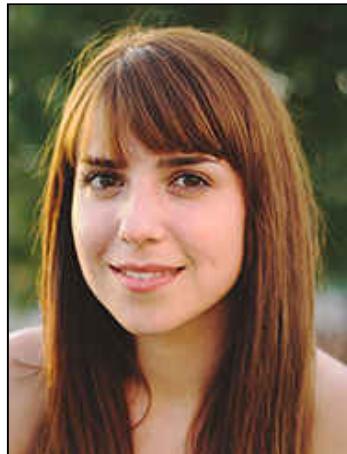
Веднага след завършването си започнах работа като учител по български език и литература и испански език в гимназиален етап. Срещите ми с морфологията са ежедневни не само поради естеството на задълженията ми като учител, а и поради личния ми интерес към тази наука. С удоволствие използвам свободното си време, за да следя развитието ѝ както в българския, така и в испанския език.

3. Кои според Вас са предимствата на олимпиадата пред традиционния изпит?

Според мен форматът на олимпиадата има голямо предимство пред този на традиционния изпит, тъй като дава възможност на участниците да покажат знанията си под формата на игрови въпроси, които увличат, а по този начин човек забравя, че ще бъде оценяван, в състояние е да покаже целия си потенциал.

4. Коя морфология предпочitatе – именната, глаголната или на неизменяемите класове думи, и защо?

Предпочитам глаголната морфология, защото харесвам динамиката и се идентифицирам с нея, защото глаголът е море от питанки, а аз обожавам въпросите.

5. Споделяте ли мнението, че добрият езиковед морфолог трябва да бъде и специалист по словообразуване?

Добрият езиковед морфолог трябва да бъде и специалист по словообразуване, защото формата не би струвала нищо, ако е лишенна от съдържание.

6. Механичното наизустяване на морфологичните парадигми ли е ключът към успеха в олимпиадата?

Механичното наизустяване на морфологичните парадигми не е ключът към успеха в олимпиадата. Съществуването на всяка морфема е обусловено от собствена логика, истинският морфолог би търсил обяснението и причината, откриването им ще доведе до разбирането на парадигмите, без да е нужно да се наизустяват.

7. Спомняте ли си някоя от задачите в олимпийския тест, решението на която Ви затрудни?

Истината е, че не си спомням някоя задача да ме е затруднила особено.

8. Морфологичната кръстословица – наука и/или игра?

Морфологичната кръстословица е игра, за която са нужни научни познания.

9. Кои от морфологичните характеристики на съвременния български език според Вас отразяват спецификите на нашия национален характер?

Разбира се, тенденцията към аналитизъм при имената, бройната форма, задпоставеният определителен член, конглузивът и преизказните форми.

10. Ако трябва да се самооприличите на една от частите на речта, коя бихте избрали?

Глагол.

11. Бихте ли определили олимпиадата по морфология с три думи?

Провокираща, забавна, развиваща.

12. Какво бихте пожелали на бъдещите участници в олимпиадата по морфология?

Пожелавам им късмет! Да решават задачите с любов, да дадат всичко от себе си и да се забавляват!

ДИАНА МЪРКОВА:

Вълнуващо пътешествие към сърцевината на езика

1. През коя година спечелихте олимпиадата по българска морфология? Очаквахте ли да бъдете сред отличените? Какво си спомняте от церемонията по награждаването?

Спечелих през изминалата 2017 г. и до последно не очаквах, защото имаше много други участници, които напълно заслужаваха. Спомням си колко развлънтувана и изненадана бях, а церемонията завинаги се превърна в празник за мен.

2. С какво се занимавате в момента? Колко чести са настоящите Ви „срещи“ с морфологията?

В момента съм все още студентка в IV курс, Българска филология и силно се надявам додатък да се срещна отново с морфологията в магистърската програма.

3. Кои според Вас са предимствата на олимпиадата пред традиционния изпит?

Прекрасното на олимпиадата е, че е единствена по рода си в цялото следване и не може изобщо да се сравни като усещане с никой друг изпит. За мен лично не беше нито изпит, нито състезание, а едно вълнуващо пътешествие към сърцевината на езика и обратно. Това не се случва на традиционните изпити, доста от които изискват възпроизвеждане на готови модели, докато олимпиадата те провокира да мислиш и да разсъждаваш, да подложиш езика под лупа и сам да се почувствуваш откривател.

4. Коя морфология предпочитате – именната, глаголната или на неизменяемите класове думи, и защо?

Не мисля, че трябва да се предпочете единият вариант и да се пренебрегнат другите. Винаги ми се е струвало цяло изпитание да

определя вярно всички характеристики на задъхания, вечно забързан глагол, но накрая, когато сметна, че опасността вече е преминала, се е случвало привидно по-кортките имена да ме хванат в клопка, а притихналите неизменяеми части да ме спънат. Не крия обаче, че са ми доста любопитни рожбите на „смесени бракове“ от глаголи и имена – като причастията и отглаголните съществителни.

5. Споделяте ли мнението, че добрият езиковед морфолог трябва да бъде и специалист по словообразуване?

Задължително, тъкмо словообразуването ме накара да обикна морфологията, и то след един морфемен анализ точно на думата „обич“, която по магичен за мен начин се оказа сродна с „навик“.

6. Механичното наизустяване на морфологичните парадигми ли е ключът към успеха в олимпиадата?

Категорично не, ключът към успех в олимпиадата е самото вдъхновение от морфологията, което те кара да търсиш свой собствен път и решение.

7. Спомняте ли си някоя от задачите в олимпийския тест, решението на която Ви затрудни?

Мисля, че едни от любимите ми задачи са тези, които ме подложиха на изпитание, но и които ме накараха да се открия в неподозирана за самата себе си светлина. На задачата за образуване на производни думи се чувствах като хирург, който оперира думите и внимава да не наруши със скалпела лексикалната им основа, а на морфологичния разбор – като психолог, който се съветва с тях, търси причините защо са „болни“ от умозаключителност или резултативност и спрямо симптомите им предписва като рецепта техните морфологични характеристики. На морфемния анализ пък бях археолог, на когото се налага да разрови и почисти с фина четка няколко исторически пласта, докато открие как се отразили последиците от действалите някога процеси върху съвременния облик на думите с непрозрачен корен.

8. Морфологичната кръстословица – наука и/или игра?

Морфологичната кръстословицата се е превърнала в емблема на олимпиадата и години наред е незаменим елемент от нея. За мен определено беше огромно удоволствие да я попълвам, и не усетих

сложността на въпросите тъкмо защото бяха поднесени по такъв занимателен начин.

9. Кои от морфологичните характеристики на съвременния български език според Вас отразяват спецификите на нашия национален характер?

Едни от най-характерните черти от народопсихологията на българина са вечните подозрения и недоверчивост към другия, което е създало необходимостта от по-особените дубитативни употреби на преизказните форми. Също така постоянното вглеждане в миналото може би е причината за появата на конклузива, както и за голямото разгръщане на отнасящите се към минал момент глаголни форми. За българския език е и напълно нормално двойното отрицание, кое то е недопустимо в езици като английски и немски.

10. Ако трябва да се самооприличите на една от частите на речта, коя бихте избрали?

Бих се спряла на причастието въпреки спорния му статут като част на речта, понеже в него се съчетават привидни несъвместимости – глаголна основа и именна форма. Понякога се чувствам раздвоена по сходен начин и се чудя дали това, което се крие дълбоко в същността ми, се вижда на повърхността. Ако трябва да се спра на конкретен вид причастие, бих избрала „несъществуващото“ днес сегашно страдателно, незаслужено замаскирано като прилагателно име.

11. Бихте ли определили олимпиадата по морфология с три думи?

Незабравимо езиково приключение.

12. Какво бихте пожелали на бъдещите участници в олимпиадата по морфология?

Желая на всички, които възнамеряват да участват в олимпиадата, да повярват във възможностите си и да преживеят същото вдъхновяващо пътешествие, каквото беше и за мен.

НОСИТЕЛИ НА ПРИЗА „МОРФОЛОГ НА ГОДИНТА“ В ПЕРИОДА 1999 – 2017 г.

- 1999 – Ася Сократова (Български език и френски език)
- 2000 – Атанас Николов (Българска филология)
- 2001 – Здравко Минчев (Българска филология)
- 2002 – Десислава Златанова (Български език и немски език)
- 2003 – Веселина Енчева и Тенчо Дерекювлиев (Българска филология)
- 2004 – Гергана Петкова (Български език и английски език)
- 2005 – Богдана Кальчева (Български език и английски език)
- 2006 – Ирена Русева (Български език и английски език)
- 2007 – Петър Николов (Български език и история)
- 2008 – Десислава Маринова (Български език и руски език)
- 2009 – Ирина Атанасова (Български език и история)
- 2010 – Павлина Петкова (Български език и английски език)
- 2011 – Таня Peeva (Българска филология)
- 2012 – Веселина Василева (Български език и руски език)
- 2013 – Мария Кременарова (Български език и английски език)
- 2014 – Мила Кръстева (Български език и испански език)
- 2015 – Сийка Славова (Българска филология)
- 2016 – Полина Рекина (Български език и испански език)
- 2017 – Диана Мъркова (Българска филология)

ФОТООБЕКТИВ

*Момент от церемонията по закриване на олимпиадата през 2008 г.
със специалното участие на проф. д.ф.н. Иван Куцаров*

*Приветствено слово към наградените участници
в олимпиадата през 2009 г.*

*Обща снимка на наградените участници в олимпиадата през 2010 г.
с членовете на научната комисия – доц. д-р Красимира Чакърова,
доц. д-р Константин Куцаров и гл. ас. Мария Павлова*

*Част от участниците в олимпиадата през 2015 г.
преди раздаването на олимпийските тестове*

*Празничен момент: победителката в олимпиадата през 2015 г.
с членовете на научната комисия*

Работен момент от олимпиадата през 2017 г.

Купата и розата за победителя в олимпиадата през 2016 г.

**20 ГОДИНИ ОЛИМПИАДА ПО МОРФОЛОГИЯ
НА СЪВРЕМЕННИЯ БЪЛГАРСКИ ЕЗИК**

PER ASPERA AD VICTORIAM

Българска, първо издание

*Дизайнер на корицата: Катерина Обретенова
Предпечатна подготовка: Георги Ташков
Печат и подвързия: УИ „Паисий Хилендарски“*

Пловдив, 2018
ISBN 978-619-202-308-9 (pdf)